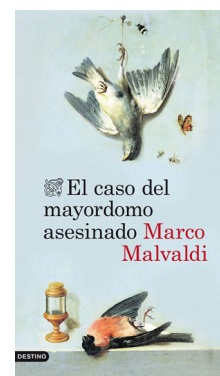

MARCO MALVALDI:
El caso del mayordomo asesinado.
Editorial DESTINO.

Química, maionesa i Unità

Catalina Luque

Professora de Llengua i Literatura

IES Antoni Llidó

En esta ocasió tornem a proposar una novel·la del prolífic Marco Malvaldi, químic i novel·lista. Ara, però, no ens retrobem el simpàtic i desvergonyat gerontocomi del BarLume ni el cambrer-matemàtic Massimo Viviani (per cert, les novel·les han tingut tant d'èxit que ja existeix una adaptació televisiva italiana que recomana encara que solament siga per sentir el dialecte amb tota la frescor de la llengua viva, malgrat que sempre hi ha puristes que rebujaran els canvis que les exigències del suport audiovisual ha imposat a la matèria narrativa, prou superior al producte televisiu), sinó que hem de retrocedir més de cent anys, concretament al 1895, per a seguir la trama de *El caso del mayordomo asesinado*.

L'elecció de l'any no és casual. El mateix autor ens ho aclareix en el epíleg: és l'any de la primera transmissió radiofònica de Marconi, de les primeres projeccions cinematogràfiques dels Lumière, l'any que Maria Montessori va ser la primera dona admesa en la Societat Lancisiana (creada pels metges i professors de medicina de Roma)..., es tracta, a la fi, d'un any que comença a mostrar-nos un món que canvia i que avança de manera imparabla cap el progrés, impulsat per la ciència i la tècnica.

En este context Malvaldi es basa en una figura real: Pellegrino Artusi, el qual va publicar precisament el 1895 el primer llibre seriós de cuina italiana: *La scienza in cucina e l'arte di mangiar bene*. Artusi serà el protagonista involuntari d'una novel·la negra a l'estil dels clàssics britànics del gènere, on allò més important és el mètode que porta a la solució del problema, i que té prou a veure amb la incipient aplicació de les ciències, especialment de la química, a la investigació policial. De fet, Artusi es presenta a la mansió de Roccapendente, on ha de passar uns dies invitat pel senyor baró i on es produeix una mort tràgica, amb un llibre del Sherlock Holmes del qual ell es declara fervent admirador.

Si us proposem esta novel·la, però, no és pel pes específic que té la ciència en el descobriment del culpable (el comissari Artisticò –quina troballa, el nom- viu en la seua pròpia carn el principi de Popper que estableix que una teoria correctament construïda és una teoria falsa ble molts anys abans del naixement de Popper), sinó per

una metàfora que conjuga química, cuina i unitat nacional.

Itàlia era a finals del segle XIX una cultura vella en un país encara molt jove. La unificació nacional era una construcció prou artificial plena de tensions que encara continuen a dia de hui entre el Nord, europeu i industrial, i el Sud, endarrerit i agrícola. El doctor Bertini, socialista radical, s'enfronta a Lapo, el fill protofeixista del baró, en una discussió sobre si la verdadera unitat d'Itàlia és possible. El doctor creu que amb solament el rigor i la igualtat que estableix la llei es pot construir un país; el jove aristòcrata no està disposat ni a renunciar als seus privilegis de sang ni a compartir un estat amb els morts de fam del sud que els xuclen la sang. De fet, pensa que de dos elements tan antagònics no pot crear-se un tot comú, de la mateixa manera que no podem barrejar aigua i oli. Artusi, convençut defensor de que les nacions sobreviuen amb un esforç de voluntat i enteniment entre els pobles, ens explica mitjançant la descripció de la maionesa que sí és possible unir elements tant diferents. Les emulsions són això: partícules incompatibles entre sí que es barregen gràcies a un tercer element que dóna cohesió al conjunt. Però és un procés que s'ha de fer amb molta meticulositat, sense pausa però sense presa; d'altra manera es talla i no s'aconsegueix l'objectiu. Això és el que la jove Itàlia necessita, trobar l'element que pugui fusionar els dos elements incompatibles entre sí. El problema és que, de vegades, ningú no vol trobar eixa molècula amb forma de cap-gros que fica el cap hidròfil en una molècula i la cua lipòfila en l'altra i la maionesa es talla (la metàfora és de l'Artusi).

Malvaldi torna a fer girar esta novel·la al voltant d'uns eixos que són constants en la seua obra: la resolució d'un cas d'assassinat a l'estil Agatha Christie, l'humor (que actua sempre com a emulsionant), la química i la cuina. Esperem gaudir d'altres novel·les del mateix autor traduïdes al castellà o al català perquè ens donarien molt de joc per a esta secció (de fet estic esperant la traducció de *Milioni di milioni*, on una filòloga i un genetista han de trobar junts la solució a més d'un misteri per a compar-tir-la amb els bons amants de la ciència en la ficció sense que se'ns talle la salsa.)

